

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm IV. Ad audientiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

SUMMARIUM.

1. *Iuramentum promissorium est stricta obligationis, ut non amplius obliget, quam secundum strictam verborum interpretationem promissum fuit.*
2. *Qui resignauit beneficium coactus ex metu graui in manibus Superioris v. g. duplici remedio id recuperare potest, intentata scilicet vindicatione vtili, seu actione in rem scripta, vel actione Quod metus causa.*

fiat officio eum, qui ita renuntiauit, in integrum restituendum esse. Ita sumitur ex c. seq. vbi id monet Abb. not. 3. Excipe casum Clem. 2. §. sanè, de pœnis: si Clerici obtinentes dominium temporale viros Ecclesiasticos capiant ac detineant, vt beneficiorum suorum resignationes extorqueant, talis resignatio nullius omnino momenti existit: idque specialiter in hoc casu decretum fuisse, ait Zabar. ibid. cum alioquin quæ graui metu facta sunt, ipso iure valeant: idemque sentit Abb. hic n. 2.

NOTANDVM II. Si quis iuri electionis renuntiauit iuratus, quod vid. prælaturam nunquam acceptare, seu nunquam præfici velit, is obligatur iuramento. Nihilominus petere potest relaxationem iuramenti; imò, tamen non petatur, Iudex ex officio suo iuramentum relaxare, & acceptandi facultatem restituere potest, secundum ea, quæ dixi lib. 4. tr. 3. c. 7. n. 2. in fine, & tradit hic Gl. fin. Abb. n. 8. Imola. n. 7. & sumitur ex c. si verò, §. de iureiur. Cæterum, an, & quomodo fidei interpositio, cuius hic mentio fit, à iuramento differat, clarè explicauit eod. tr. 3. c. 2. n. 2.

CAPITVLVM IV.

Ad audientiam.

PARAPHRASIS.

Magister Guilielmus Rector Ecclesiæ de Cheuellis grauisimo metu per Regem incusso adactus fuit, vt dictam Ecclesiam in manibus eorum, ad quos pertinebat, iuratus resignaret. Hoc intellecto, rescriptit Innocent. III. Cùm ea, quæ vi, metusue causa fiunt, carere debeant robore firmitatis, ideo si constiterit, metum illum grauem fuisse; seu qui potuerit ac debuerit cadere in iram constantem: tum non obstante iuramento, Ecclesiam Guilielmo restituendam esse; quippe cùm vigore eius iuramenti obligatus tantum fuerit ad resignandum; non verò etiam ad non repetendum.

NOTANDVM Vn. Iuramentum promissorium, (præsertim si iniquè extortum sit, seu ex parte promissarij turpitudinem contineat) non amplam, sed restrictam obligationem continet; ita videl. vt non amplius obligare censeatur, quam secundum strictam verborum interpretationem promissum fuit. Ita docui lib. 4. tr. 3. c. 7. n. 2. arg. huius c. Cùm enim Guilielmus iurauerit duntaxat se parochiam resignaturum, nõ obstante hoc iuramento, potest parochiam repetere, seu petita restitutionis in integrum actione *Quod metus causa*; seu simplici repetitione, quæ est vindicatio vtilis, seu actio in rem scripta, iuxta ea, quæ supra dixi, & annotauit hic Abb. n. 1. Quod metu graui adactus ad beneficium v. g. in manibus Superioris resignauit, duo remedia habeat ad recuperandum: Primum est, si repetat beneficium, aliamue rem, quam metu cogente tradidit, intentata actione vtili. Ideo autem hæc actio in rem, seu vindicatio vtilis appellatur: quia directum dominium, seu ius in re, quod secundum communia ciuilia, imò & gentium iura ablatum est. Prætor dare non potuit. Alterum verò remedium est actionis quod metus causa, per quam Iudicis officio omnia integrè restituantur, acsi nihil actum fuisset.

QVÆRES. Cur in casu prioris c. iuramentum impediabat clericum renuntiantem beneficio, quò minus eidem præfici potuerit, nisi iuramentum à Superiore relaxatum esset. At verò in casu huius c. iuramentum non impedit, quò minus renuntians idem

beneficium petere ac consequi possit. Resp. cum Gl. hic ver. repetendum: Quia electus in priore casu iuravit, se plebaniam illam nunquam acceptaturum. In hoc autem Guilielmus iuravit tantum, se parochiam resignaturum; non autem iuravit, se resignatam non repetiturum. Simile est: Si quis latroni ob mortis metum iuraverit pecunias daturum, datas repetere potest, iuxta c. de bitores, 6. de iureiur. Sin autem iuravit, se daturum, & nunquam repetiturum; tum repetere non potest, nisi prius impetrata ab Episcopo iuramenti relaxatione, quæ tamen concedenda non est, si in contemptum religionis Christianæ cessura videatur; vt si v. g. Turcis, pretium redemptionis iuramento promissum sit.

CAPITVLVM V.

Sacris.

PARAPHRASIS.

Quæsitum erat ex Innoc. III. Vtrum is, qui inuitus communicat cum excommunicato, excommunicationem & ipse contrahat? Respondet, esse distinguendum: Si enim absolute inuitus est, quia patitur proprie dictam coactionem, tum excommunicationem non incurrit: cum non agat voluntarie, sed potius agatur ac patitur. Sin autem inuitus est secundum quid, quia metu mali adigitur ad faciendum, quod alioquin facere nollet. Tum metus minuit quidem culpam; sed quia eam non omnino aufert (cum ob nullum metum liceat mortaliter peccare) ideo existimandum est, ita communicantem cum excommunicato, excommunicationis labe & ipsum inquinari.

SUMMARIUM.

1. Discrimen inter violentiam seu coactionem, & metus illationem.
2. Qui cum irrisito excommunicatione maiore scienter communicat in crimi-

mine, ob quod excommunicatus ille est, tum & ipse maiorem excommunicationem contrahit; minore autem, si in aliquo negotio cum eo communicet sine iusta causa excusante; & excommunicatus sit non toleratus seu vitandus.

3. Potius omnia mala toleranda, quam peccatum mortale, imò & veniale minimum committendum.
4. Quadam lege positiva prohibita desunt esse peccata, & prohibita ex occurrentibus aliquibus circumstantiis, v. g. emissio carnis die Veneris facta ex illatione metus grauis, nisi fiat in contemptum religionis.
5. Peccans ob metum ab extrinseco illatum minus delinquit, quam si nullo cogente metu malum agat.

Hoc c. difficultatem mouet interpretibus, propterea quod casus, qui Pontifici propositus erat, hic non exprimitur, sed solum responsio eius. Sufficit itaque ad defendendum hoc c. si casum aliquem proponamus, in quo responsio Innocentij locum habere possit: Aliquis hæreticus populo denuntiatus est vt vitandus: nihilominus publice concionatur, aut sacrificat in Ecclesia; atque clerici v. g. à seculari magistratu in contemptum Fidei, aut potestatis Ecclesiasticæ compelluntur ad assistendum concioni, aut Missæ eius. Quæritur, an excommunicationem & ipsi, saltem minorem, contrahant communicando cum excommunicato denunciato. Respondetur rectè: si per vim, seu coactionem propriè dictam ibi detinentur, non contrahunt excommunicationem: cum enim moralem ac voluntariam actionem non exercent, dici non potest, quod cum excommunicato communicent. Sin autem ob metum magistratus assistant, tunc contrahunt & ipsi excommunicationis labem: siquidem hoc casu metus eos non excusat, quò minus mortaliter peccent, etiam contra ipsam Ecclesiasticam legem, quæ prohibentur communicare cum excommunicato. Tamen enim ordinariè leges Ecclesiasticæ, ipsæque censuræ non obligent cum per-